

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Mäntsälän kunta

Asukkaat kehittämässä alueellista päätöksentekoa

Laitinen Miika
Leinonen Jani
Nieminen Leevi
Sipponen Elina
Sorri Mia
Tennberg Reino

Liiketalous
Turvallisuusala

Alueellisen päätöksenteon kehittäminen

Vuosi 2018

Sivumäärä 32

Mäntsälän kunta ja Laurea-ammattikorkeakoulu toteuttivat yhteistyönä alueellisen päätöksenteon kehittämishankkeen 2017 syksyn ja 2018 kevään aikana. Projekti toteutettiin taustahaastatteluiden, ideointi- ja kehitystyöpajojen avulla yhteistyössä Mäntsälän kunnan kanssa. Mäntsälän kunnan edustajina toimivat kunnanjohtaja Kairesalo Esko, suunnittelija Mäkelä Sirkku, yleiskaava-arkkitehti Sääksniemi Johanna ja viestintäsihteeri Lehtonen Katri. Tavoitteena oli asukkaiden osallistaminen kunnan päätöksentekoon ja Mäntsälä-hengen kehittäminen lähidemokratia hankkeen avulla.

Lähidemokratia hanke koettiin tärkeäksi Mäntsälän kunnassa, koska lähidemokratia mahdollistaa, että kuntalaiset tulevat kuulluksi ja yhteisöllisyys lisääntyy. Kuntalaisten osallisuus ja osallistuminen tuottaa taloudellista hyötyä muun muassa nopeamman reaktiokyvyn kautta asukkaiden palvelutarpeisiin sekä demokratiahyötyä luottamuksen palauttamisen keinona ja tarjoamalla uusia yhteistoiminnallisia ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin.

Osallisuuden kehittämisen keskeisimmiksi teemoiksi nousivat kuntalaisten, yhteisöjen ja yhdistysten aktivoiminen, viestinnän tehostaminen, osallisuuden houkuttelevuuden lisääminen, yhteistyö kuntalaisten ja kunnanpäättäjien välillä, investointisuunnittelu ja osallistava budjetointi sekä miten tavoittaa passiiviset kuntalaiset.

Asukasosallisuuden kehittämiseksi suosittelemme muun muassa Mäntsälän kunnalle jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, tiiviimpää yhteistyötä kunnan ja kuntalaisten välille, viestinnän tehostamista ja sosiaalisen median vahvempaa hyödyntämistä.

The municipality of Mäntsälä and Laurea University of Applied Sciences jointly completed, from the autumn 2017 to spring 2018, a regional development project. The project consisted of background interviews, and idea and development workshops with the citizens of the municipality of Mäntsälä. The representatives of municipality of Mäntsälä were Mayor Kairesalo Esko, coordinator Mäkelä Sirkku, Master Architect Sääksniemi Johanna and Communications Secretary Lehtonen Katri. The aim of the project was to increase the participation of residents in municipal decision-making and build Mäntsälä spirit and neighborhood democracy.

This local democracy project was considered to be important to the municipality of Mäntsälä. Local democracy allows people to be better heard and it increases communality. Citizens' participation can generate economic benefits through, for example, faster reaction to the needs of residents and democracy can restore trust and provide new collaborative solutions to societal problems.

The key themes of the project were to activate local people, communities and associations, improve communication, increase the attractiveness of involvement, co-operate between local people and local authorities, investment planning and inclusive budgeting and how to reach all residents.

In order to develop the participation of residents, we recommend the use of already existing structures of the municipality of Mäntsälä, closer co-operation between municipalities and local people, enhancements of communications and stronger use of social media.

Mäntsälä

Mediatiedote 25.5.2018

Mäntsälä kehittää lähidemokratiaa

Mäntsälän kunta ja Laurea-ammattikorkeakoulu edistivät kuluvana keväänä yhteistyönä asukkaiden osallistamista kunnan päätöksentekoon lähidemokratia hankkeella. Asukasosallistamista edistettiin neljällä tilaisuudella, jotka olivat avoimia kaikille. Tavoitteena on Mäntsälä-hengen kehittäminen asukasosallistamisen kautta. Lähidemokratian avulla parannetaan sitä, että ihmiset tulevat kuulluksi ja yhteisöllisyys lisääntyy.

Joulukuussa 2017 Laurean opiskelijoista koostuva projektitiimi keräsi pohjatietoa ja mahdollisia uusia ideoita haastatteleamalla Mäntsälän kunnan virka- ja luottamushenkilöiltä. Seuraava vaihe sisälsi kaksi ideointityöpajaa, joista toinen järjestettiin Mäntsälän kunnantalolla 8.2. ja toinen Saaren koululla 15.2. Ideointityöpajoihin olivat tervetulleita kaikki kunnan asukkaat ja tavoitteena olivat ideoida tulevaisuuden Mäntsälän lähidemokratian toimintamalleja.

Ideointityöpajojen jälkeen järjestettiin kaksi kehitystyöpajaa, jotka olivat 20.3. Saaren koululla ja 10.4. Mäntsälän kunnantalolla. Kehitystyöpajoissa käsiteltiin ideointipajojen ja haastatteluiden tuloksia, kuten viestinnän tehostaminen, yhteistyö kuntalaisten ja kunnanpäättäjien välillä, kuntalaisten, yhteisöjen ja yhdistysten aktivoiminen, osallisuuden houkuttelevuuden lisääminen, investointisuunnittelu ja osallistava budjetointi sekä kaikkien kuntalaisten parempi tavoittaminen.

Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijat laativat jatkotoimenpide-ehdotukset, joissa kuvataan lähidemokratiamalli ja toteuttamisehdotukset. Asukasosallisuuden kehittämiseksi Mäntsälän kunnan tulee hyödyntää jo olemassa olevia rakenteita ja tiivistää kunnan ja kuntalaisten yhteistyötä sekä tehostaa viestintää muun muassa hyödyntämällä aktiivisemmin sosiaalista mediaa. Tämä vaatii kunnalta koordinoitua ja aktiivista asenteiden sekä toimintatapojen muutosta jokaiselta kunnan toimijalta. Työ lähidemokratian ja asukkaiden osallistumisen vahvistamiseksi Mäntsälässä on alkanut ja tulee jatkumaan muun muassa Mäntsälän yleiskaava 2050 & lähidemokratia-hankkeen asukasilojen merkeissä. Laurea-ammattikorkeakoulun laatimat jatkotoimenpide-ehdotukset ovat kunnan käytössä toukokuun aikana.

”Yhteistyö Laurea-ammattikorkeakoulun ja opiskelijoiden kanssa on sujunut erinomaisesti koko projektin ajan. Yhteistyö on ollut työskentelytavoiltaan ja sisällöltään meille kaikille varmasti opettava ja paljon antava. Lähidemokratia ja osallistuminen on nykypäivää ja vielä enemmän yhteistä tulevaisuutta kuntalaisten kanssa hyvässä yhteistyössä. Lämmin kiitos kaikille hankkeeseen osallistuville niin LaREALAISILLE, kunnan viranhaltijoille ja luottamushenkilöille kuin ennen kaikkea kuntalaisille.”

-Mäntsälän kunnanjohtaja Esko Kairesalo

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Lähidemokratian kehittäminen Laurea-yhteistyönä	6
2.1	Kunnanpäättäjien haastattelut	7
2.2	Ideointityöpajat	8
2.3	Kehitystyöpajat.....	9
3	Työpajoista esille nousseet ratkaisut.....	10
3.1	Kuntalaisten, yhteisöjen ja yhdistysten aktivointi	11
3.1.1	Viestinnän tehostaminen.....	12
3.1.2	Teknologian ja kanavien hyödyntäminen	12
3.1.3	Sosiaalinen media / Facebook	13
3.2	Osallistuminen tehtävä helpoksi ja houkuttelevaksi.....	14
3.2.1	Järjestetty kuljetus kunnan tilaisuuksiin.....	15
3.2.2	Yhteisöllisiä tiloja	16
3.3	Yhteistyö kuntalaisten ja kunnanpäättäjien välillä	16
3.3.1	Virkamiehet asukkaiden pariin.....	17
3.3.2	Kyläyhdistyksen ja kunnanhallituksen säännölliset tapaamiset	18
3.4	Investointisuunnittelu ja osallistava budjetointi	20
3.5	Kaikkien kuntalaisten aktivointi	20
4	Alueellisen päätöksenteon kehittämisideat Mäntsälän kunnalle.....	21
	Lähteet	23
	Kuviot.. ..	24
	Kuvat 25	
	Liitteet.....	26

1 Johdanto

Mäntsälän kunnan uusi hallintosääntö painottaa Mäntsälä-hengen kehittämistä alueellisen osallistumisen ja osallistamisen kautta. Kuntalais- ja asukaslähtöisen toiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnallista osallistumista ja lisätä paikallista yhteisöllisyyttä, vahvistaa osallistujien osaamista sekä hyvinvointia. Mäntsälän kunnan tavoitteena on luoda tulevaisuudessa uusi kunta, joka on avoin, läpinäkyvä ja osallistava yhteisö. Tavoitteena on asukkaiden osallistaminen kunnan päätöksentekoon ja Mäntsälä-hengen kehittäminen lähidemokratia hankkeen avulla.

Osallisuuden kasvu lisää taloudellista hyötyä, kuten palvelutuotannon uudistumista ja kilpailukyvyyn kasvamista, reaktiokyvyn nopeutumista asukkaiden palvelutarpeisiin, laadun ja tuottavuuden parantamista, valitusten vähenemistä tehdyistä päätöksistä sekä mahdollistaa organisaatiotason innovaatioiden karttumisen. Demokratian kohdalla osallisuuden kasvun hyödyt näkyvät henkilöstön työtyytyväisyyden parantumisena, kuntalaisten luottamuksen palauttamisena, mahdollisuuksina tarjota uusia yhteistoiminnallisia ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin ja uudistamalla paikallishallintoa, tekemällä asukkaasta vastuullisen palvelutuottajan sekä vahvistamalla kuntaa kumppanuuskuntana. (Kurikka. P, Kuntaliitto 2018.)

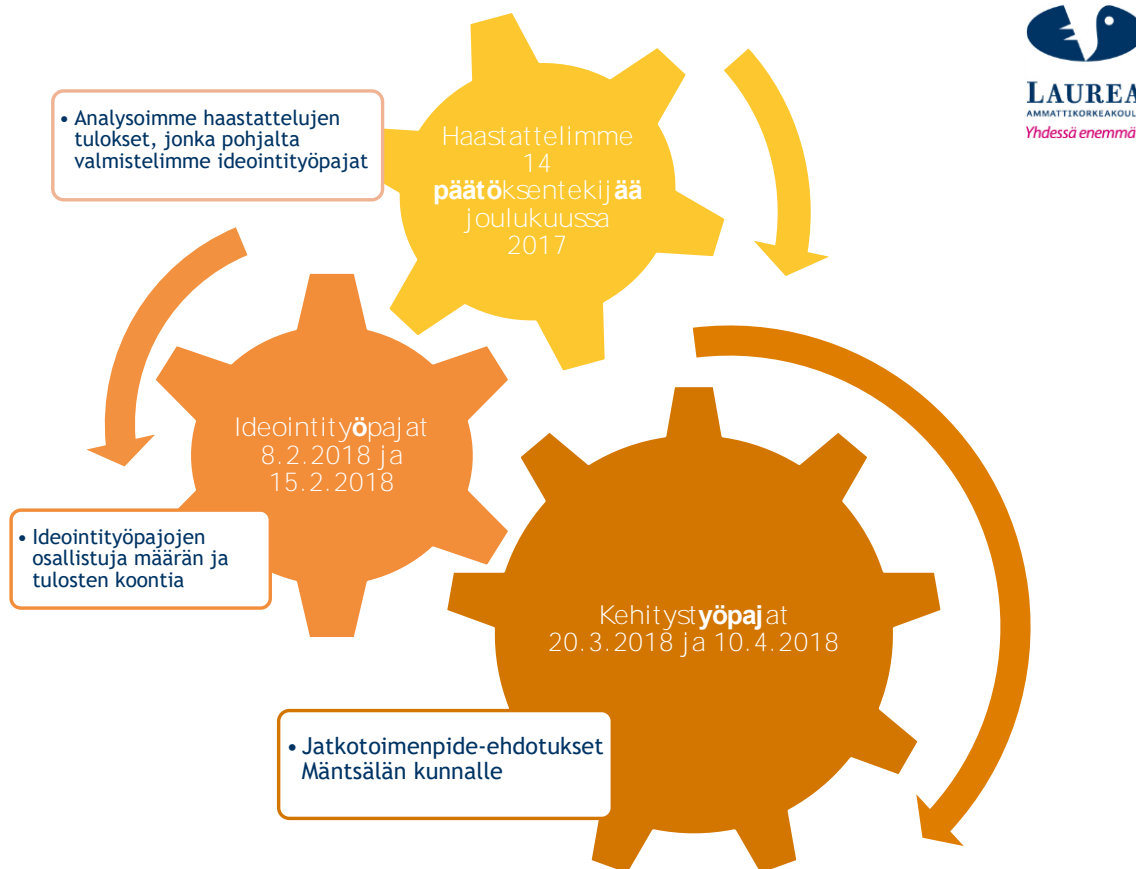
Yhteiskunnallisesti kuntien ja valtion muuttuminen holhoavammaksi tuottaa passivoitumista ja yhteisöllisyyden vähentymistä. Mäntsälän kunnan kehittyminen ja kasvu keskittyy ensisijaisesti Kirkonkylän alueelle, pohjoisen alueen asukasluku laskee ja eteläisen alueen asukkaat hakevat palveluita muualta, kuten naapuri kunnasta Järvenpäästä. Pohjoiselta alueelta palvelut taas vähenevät. Mäntsälän kunnan on hyvä pohtia, mitkä olisivat ne keinot, joilla kunta saisi houkuteltua kuntalaiset osallistumaan tiiviimmin ja aktiivisemmin lähidemokratian kehittämiseen osallisuuden keinoin. Hyviä esimerkkejä lähidemokratian osallisuuden parantamisesta löytyy Helsingistä, Tuusulasta, Lappeenrannasta, Tampereelta ja Varkaudesta.

2 Lähidemokratian kehittäminen Laurea-yhteistyönä

Mäntsälän kunta ja Laurea-ammattikorkeakoulu toteuttivat yhteistyönä alueellisen päätöksenteon kehittämishankkeen 2017 syksyn ja 2018 kevään aikana. Mäntsälän kunnan edustajina toimivat kunnanjohtaja Esko Kairesalo, suunnittelija Sirkku Mäkelä, yleiskaava-arkkitehti Johanna Sääksniemi ja viestintäsihteeri Katri Lehtonen.

Projekti oli vaiheistettu neljään osioon, jotka etenivät Mäntsälän kunnan määrittelemien päätöksentekijöiden taustahaastatteluilla sekä ideointi- ja kehitystyöpajoilla, jotka pidettiin Mäntsälän kunnantalolla ja Saaren koululla. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijat laativat

Mäntsälän kunnalle lähidemokratiamallin jatkokehittämisehdotukset. Kehitys- ja ideointityöpajojen ohjelmasta vastasi Laurea ja viestinnästä kuntalaisille Mäntsälän kunta.

Kuvio 1 Projektin vaiheet

2.1 Kunnanpäättäjien haastattelut

Haastattelimme kunnan valitsemaa päätöksentekijöitä ja viranhaltijoita 7-8.12.2017 ja 14-15.12.2017 Mäntsälän kunnantalolla. Haastateltavia oli neljän päivän aikana 14 henkilöä. Haastatteluiden kysymykset, sekä analyysityökalu ovat tämän raportin liitteenä.

Yleisesti esiin nousi halu ja tarve lisätä asukkaiden osallistumista. Haastatteluissa esille nousi haasteena viestintä, jonka selkeämpi toteutus mahdollistaa paremman vuorovaikutuksen. Kuntalaisten toivottiin osallistuvan enemmän kunnan kehittämiseen. Kuntalaisia tulisi osallistaa heitä kiinnostavalla tavalla ja tulevaisuuden kunnasta toivotaan yhteisöllisempää ja vuorovaikutuksellisempää. Lähidemokratian ja osallistamisen kehittäminen koettiin tärkeäksi Mäntsälän kunnassa, muun muassa useiden vaalien alhaisen äänestysprosentin takia.

Ratkaisuna esille nousi kyläiltojen järjestäminen ja säännöllinen kylille jalkautuminen. Vahva vuorovaikutus, keskitetty viestintä, viestintävastaava ja viestinnän yhtenäiset ohjeet koettiin ratkaisevina tekijöinä viestinnän puutteiden korjaamiseksi. Osallistava budjetointi alueyhteisölle ja kuntalaisten totuttaminen vakituisiin tilaisuuksiin päättäjien kanssa sekä omissa yhteisöissään mahdollistaisivat osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantamisen. Harrastus- ja muuta vapaa-ajan toimintaa tulisi lisätä yhteisöllisyyden parantamiseksi, tällöin osallistuminen koettaisiin helpommaksi.

Mahdollistajina kuntalaisten osallistamiselle nähtiin vahvassa yhteisötoiminnassa muun muassa VPK, nuorisovaltuusto sekä nuoris- ja kirjastoauto. Kuntalaisten kiinnostus omiin asuinalueisiin ja koulutiloihin koettiin vahvana. Kyläbudjetit motivoisivat osallistumaan päätöksentekoon ja loisivat konkreettista valtaa. Kunnalla on paljon tiloja tilaisuuksien järjestämiseen ja monipuoliset viestintätyökalut sekä tiedotus- ja viestintävälineitä käytössä.

Esteinä kuntalaisten osallistamiselle nähtiin kyliltä pois muuton johdosta tapahtuva erakoituminen, muutoksenvastainen asenne ja muualla sijaitsevat työpaikat. Tiedottamisen ja viestinnän nykytilanne vaatii korjaamista, sillä kunnassa ilmestyvä paikallislehti on pieni yhden henkilön varassa toimiva julkaisu. Maantieteelliset etäisyydet ja julkisen liikenteen rajoitteet koettiin haasteena. Lisäksi vallitsevat perinteet ja muutosvastaisuus nähtiin esteenä osallistumiselle.

2.2 Ideointityöpajat

Ideointityöpajat järjestettiin Mäntsälän kunnantalolla 8.2.2018 ja Saaren koululla 15.2.2018. Tapahtumissa pyrittiin löytämään keinoja, joiden avulla saataisiin kuntalaiset osallistumaan aktiivisemmin lähidemokratiaan Mäntsälän kunnassa. Ideointityöpajoihin osallistui yhteensä 38 henkilöä. Keräsimme vastauksia erilaisilla työpajamenetelmillä.

8.2. ideointityöpajassa osallistujat vastasivat neljään yksilökysymykseen, jonka jälkeen siirryttiin pienryhmiin tekemään karttatehtävää. Karttatehtävän tarkoituksena oli sijoittaa kuntalaisten kehittämät ideat lähidemokratian parantamisesta Mäntsälän kartan eri alueille. Työpajan kysymykset ja karttatehtävä ovat tämän raportin liitteenä. Työpajan lopuksi pöytäryhmät loivat lööpin tulevaisuuden Mäntsälästä.

15.2. järjestetyssä ideointityöpajassa osallistujat vastasivat yksilökysymyksiin, jonka jälkeen pienryhmissä ideoitiin SWOT-analyysin avulla Mäntsälän kunnan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia lähidemokratian parantamiseksi. Loppukevennyksenä pöytäryhmät laativat palkintopuheen Mäntsälälle asukasosallisuudesta ja lähidemokratia-mallista. Ideointityöpajojen materiaali loi pohjan tuleville kehitystyöpajoille.

Kuva 1 Ideointityöpaja Mäntsälän kunnantalolla, työpajan vetäjänä kuvassa Laurean opiskelija.

2.3 Kehitystyöpajat

Kehitystyöpajoja toteutettiin kaksi kappaletta. Yksi Saaren koululla ja toinen Mäntsälän kunnantalolla. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 27 henkilöä. Kehitystyöpajojen tarkoituksena oli jalostaa ideointityöpajojen tuloksia kohti ratkaisuja, eli kohti niitä keinoja jolla Mäntsälän asukkaiden osallistumista päätöksentekoon voitaisiin parantaa. Kehitystyöpajassa etsittiin myös mahdollistajia tai esteitä asukasosallistumisen kannalta. Työpajojen ohjelmat ovat tämän raportin liitteinä.

Saaren koulun työpajaan osallistui 14 henkilöä. Työpajan alussa puheenvuoron käytti Kuntaliiton edustaja erityisasiantuntija Päivi Kurikka, joka avasi asukasosallistumista, lähidemokratiaa ja syitä niiden kehittämiseen.

Varsinainen työpajan kulku tapahtui pienryhmissä, siten että Laurean opiskelija oli jokaisen ryhmän kirjuriina ja tukena. Työpajaan osallistuneet henkilöt jaettiin kolmeen ryhmään. Jo-

kaiselle ryhmälle annettiin käyttöön kaikki ideointityöpajojen materiaali. Työpajan kulkua ohjasi yksi opiskelija. Työpajassa luokiteltiin ideointityöpajoissa syntyneen materiaalin tuloksia, jonka tarkoituksena oli etsiä kaikesta kerätystä tiedosta samankaltaisuuksia ja yhteneväisyyksiä. Näin materiaali ryhmiteltiin kokonaisuuksiksi. Kehitystyöpajassa esille nousseet uudet ideat kirjattiin talteen.

Kehitystyöpajan lopussa Mäntsälän kunnan yleiskaava-arkkitehti Johanna Sääksniemi piti esityksen, jossa hän selvitti Mäntsälän kaavoituksen tilannetta. Lisäksi hän keskustelutti osallistujia, miten kuntalaiset voisivat osallistua kaavoituksen päätöksenteon kehittämiseen.

Mäntsälän kunnantalon kehitystyöpajaan osallistui 13 henkilöä. Työskentely tapahtui tässäkin työpajassa pienryhmissä. Jokaisessa ryhmässä oli Laurean opiskelija tukemassa ja ohjaamassa ryhmän työskentelyä. Kehitystyöpajan tarkoitus oli löytää jo selkeitä ratkaisuja joihinkin asukasosallistumista parantavaan ideaan. Ideat oli valittu aikaisemman kehitystyöpajan perusteella luokitellusta materiaalista. Jokainen ryhmä sai kaksi aihetta, johon piti löytää syyt tehdä, mahdollistajat ja esteet. Nämä ovat avattu tarkemmin raportin luvussa 3 ja 4.

3 Työpajoista esille nousseet ratkaisut

Työpajoissa käsiteltiin kuntalaisten mielestä Mäntsälän kunnan lähidemokratian keskeisimpiä ongelmia. Esille nousseista asioista valikoitui viimeiseen kehitystyöpajaan kaksitoista keskeisintä aihetta. Kehitystyöpajojen tulosten pohjalta pohdimme, miksi olisi tärkeätä kyetä ratkaisemaan kyseinen ongelma ja mitä etuja ongelman ratkaiseminen toisi Mäntsälän kunnalle sekä kuntalaisille. Kuntalaisten tuli pohtia millä tavalla ongelma pystyttäisiin ratkaisemaan ja mitkä asiat voisivat Mäntsälän kunnassa mahdollistaa ja estää ongelmanratkaisun. Tässä kappaleessa käymme läpi kehitystyöpajoissa käsitellyt kaksitoista aihetta ja työpajoihin osallistuneiden kuntalaisten näkemykset mitkä ovat syyt tehdä, miten voisimme ratkaista, mitkä asiat mahdollistavat ja mitkä ovat esteenä.

Kuvio 2 Projektin aikana nousseet keskeisimmät teemat

3.1 Kuntalaisten, yhteisöjen ja yhdistysten aktivointi

Syyt tehdä: Kuntalaisten, yhteisöiden ja yhdistysten aktivoinnilla pystytään ehkäisemään syrjäytymistä, kasvattamaan yhteisöllisyudentunnetta ja tarjoamaan mahdollisimman usealle kuntalaiselle vaihtoehtoja osallistua lähidemokratiaan. Lisäksi aktiiviset yhdistykset tuovat uusia asukkaista Mäntsälän kunnalle ja saavat jo Mäntsälässä asuvat ihmiset pysymään paikkakunnalla.

Ratkaisu: Ratkaisuna kuntalaisten, yhteisöiden ja yhdistysten aktivoinnille voisivat olla esimerkiksi kunnan tarjoamat raha-avustukset ja kokoontumistilat, harrastuspassi sekä ilmainen ja halpa markkinointikanava. Lisäksi yritysten markkinoinnin tukeminen esimerkiksi auttamalla verkkosivujen luonnissa vaikkapa koulutus vaiheessa. Lisäksi kunnan olisi hyvä tunnistaa yksilön tarpeet ja pyrkiä löytämään niihin ratkaisuja tukemalla ja käymällä vuoropuhelua erilaisten yhdistysten ja yhteisöiden kanssa.

Mahdollistajat: Mahdollistajina ongelman ratkaisuun toimivat jo kunnassa olevat tilat, kuten kansalaisopisto, liikuntasalit ja puutyöluokat, ilmaiset toiminnot, kuten liikuntakerho nuorille ja jo valmiiksi toiminnassa olevat yhdistykset ja yhteisöt.

Esteet: Esteitä kuntalaisten, yhteisöiden ja yhdistysten aktivoinnille saattavat olla rahan puute eli kunnan budjetointi, tilojen puute, tiedonvälitys ja tiedonpuute.

3.1.1 Viestinnän tehostaminen

Viestinnän puutteellisuus nousi esille jo ensimmäisessä ideointityöpajassa 8.2.2018 Mäntsälän kunnantalolla. Viestintäteema oli keskeinen aihealue kehitystyöpajoissa. Ongelmaksi koettiin tiedottamisen ja viestimisen puutteellisuus, tiedon riittämätön kulkeminen, vuoropuheluiden heikkous ja se ettei tiedetä keneen tulisi olla yhteydessä eri asioiden osalta sekä onko oikeasti mahdollista vaikuttaa kunnan asioihin.

Syyt tehdä: Viestinnän tehostaminen on tärkeää, koska sen avulla pystytään lisäämaan osallisuutta ja luottamusta kaupungin toimintaa kohtaan. Kuntalaiset ovat entistä enemmän perillä kunnassa tapahtuvista asioista ja onnistunut tiedottaminen aktiivisen kuntalaisen toiminnasta luo uskoa muutoksen mahdollistamiseen.

Ratkaisut: Kuntalaiset näkivät ratkaisuna näihin ongelmiin esimerkiksi aktiivisen tiedottamisen kuntalaisille monista eri kanavista, kuten mobiiliapplikaatio yhteydenotoille, teknologian ja kanavien hyödyntämisen, kyläillat ja säännölliset tiedotustilaisuudet, kuntalaisten sähköisten valmiuksien edistämisen, yleisöpisteiden luomisen, kuntalaisten kuulemisen, jalkautumisen, kuntalaisten asioista kiinnostumisen ja viestintästrategian parantamisen, joka kohdennettaisiin palvelemaan keskivertokansalaisia.

Mahdollistajat: Mäntsälän kunta on jo ottanut käyttöönsä erilaisia viestintäkanavia osallisuuden lisäämiselle, kuten sosiaalisen median Facebook -sivuston, kunnan verkkosivuston ja paikallislehden.

Esteet: Esteitä viestinnän tehostamiselle ja aktiivisemmalle tiedottamiselle kuntalaisille ovat paikallislehden rajalliset resurssit ja viestinnän puutteellisuus. Vaarana on myös liiallinen viestintä. Lisäksi kuntalaiset kokivat, ettei Mäntsälän kunta ole osannut hyödyntää sosiaalisen median palveluita kunnolla ja ettei kunnan Facebook -sivustolla suvaita avointa keskustelua.

3.1.2 Teknologian ja kanavien hyödyntäminen

Syyt tehdä: Teknologian ja kanavien hyödyntäminen edesauttaa tiedon sujuvaan jakamiseen molempiin suuntiin kuntalaisilta päättäjille ja päättäjiltä kuntalaisille ja viestinnästä saadaan tehokasta, nopeaa ja nykyaikaista. Teknologian ja kanavien hyödyntäminen saattaa myös auttaa tavoittamaan kuntalaiset sekä nuoret ja osallistamaan heidät helpommin.

Ratkaisut: Ongelman ratkaisuna voisi toimia esimerkiksi kuntalaisten kouluttaminen teknologian ja sähköistenkanavien käyttöön, resurssien lisääminen, kuntalaisten kannustaminen teknologian ja kanavien käyttöön. Teknologiapalveluiden toteuttamisesta ja käyttämisestä on tehtävä linjapäätöksiä ennen palveluiden käyttöönottoa sekä on hyvä selvittää, voidaanko esimerkiksi paikkatietoja hyödyntää kanavissa.

Mahdollistajat: Mäntsälän kunnalla on jo olemassa olevaa tekniikkaa, jota kannattaa hyödyntää jatkossakin. Ongelma voidaan ratkaista mahdollisesti myös opastusta ja viestintää lisäämällä, jakamalla esitteitä ja järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia.

Esteet: Esteitä teknologian ja kanavien hyödyntämiselle saattavat olla asenteet, siitä onko kanavat kaikkien käytettävissä vai eikö. Ikäihmisille saattaa olla vaikeampaa omaksua ja hyväksyä uutta teknologiaa. Kunnan sosiaalisen median Facebook-sivusto koetaan liian jäykäksi, koska sivustolla ei ole vuoropuhelua kuntalaisten kanssa.

The screenshot shows the Mäntsälä website header with navigation links: Varhaiskasvatus ja koulutus, Asuminen ja ympäristö, Hyvinvointi ja terveys, Vapaa-aika ja matkailu, Yritykset ja elinkeinoelämä, and Asiointi ja päätöksenteko. The main content area features a survey announcement titled "Kysely ja avoin Facebook-ryhmä lähidemokratian parantamiseksi julkaistu (12.3.18)". The announcement text reads: "Mäntsälän kunta ja Laurea ammattikorkeakoulun (www.laurea.fi) opiskelijat kartoittavat yhdessä asukkaiden kanssa mahdollisuuksia edistää lähidemokratiaa Mäntsälässä. Haluamme kuulla ajatuksiasi ja virittää keskustelua Saaren koululla 20.3. pidettävän avoimen asukastyöpajan pohjaksi, jonne sinäkin olet hyvin tervetullut. Miten ja mihin sinä haluaisit päästä vaikuttamaan Mäntsälässä enemmän? Näetkö esteitä osallistumisellesi asukkaana? Mitä kunnassa voidaan tehdä parantaaksemme kaikkien kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa? Vastaa kyselyyn, jonka tuloksia käytetään hyödyksi lähidemokratian kehittämässä. Linkki kyselyyn https://goo.gl/forms/zcC5dUBKf2wnUDRH2. Kaikille avoimen ryhmän löydät Facebookista nimellä Ideointiryhmä osallisuuden kehittämiseksi Mäntsälässä. Tämä Mäntsälän kunnan ylläpitämä avoin ryhmä on tarkoitettu kuntalaisten osallistamiseen ja ideointiin osana lähidemokratiahanketta. Täällä käytyä keskustelua voidaan käyttää hyödyksi myöhemmissä vaiheissa. Kaikki ideat ja ajatukset ovat tervetulleita! Keskustelun tulee pysyä asiallisena ja toisten mielipiteitä kunnioittavana. Epäasialliset kommentit voidaan poistaa."

Kuva 2 Tiedote avoimesta Facebook-ryhmästä ja kyselystä lähidemokratian parantamiseksi

3.1.3 Sosiaalinen media / Facebook

Mäntsälän kunta perusti sosiaalisen median Facebook-sivuston nimellä Ideointiryhmä osallisuuden kehittämiseksi Mäntsälässä 6.3.2018. Avoin Mäntsälän kunnan ylläpitämä ryhmä on tarkoitettu kuntalaisten osallistamiseen ja ideointiin osana lähidemokratiahanketta. Toukuussa 2018 avoimeen ryhmään oli liittynyt 39 henkilöä ja keskustelu ryhmässä oli vielä melko vähäistä, mutta ryhmässä nousi esille samoja ongelmia kuin ideointi- ja kehitystyöpajoissa koskien tiedottamisen ja viestinnän tehostamista ja ulkoilualueiden parantamista.

Perustetun sivuston nimi ”Ideointiryhmä osallisuuden kehittämäksi Mäntsälässä” sai kritiikkiä osakseen. Ryhmän nimi koettiin vaikeaksi muistaa sekä löytää Facebookista eli ryhmän nimen kannattaisi kuntalaisen mielestä alkaa Mäntsälä sanalla ryhmän löytämisen helpottamiseksi.

3.2 Osallistuminen tehtävä helpoksi ja houkuttelevaksi

Syyt tehdä: Osallistumisen helppous ja houkuttelevuus synnyttäisi pieniä aktiivisia pesäkeitä. Lähidemokratia on kunnan strategiassa ja asukkaiden osallistuminen toisi arvokasta tietoa, mikä kuntalaisille on tärkeitä. Osallisuus yhteisissä asioissa lisäisi asukkaiden hyvinvointia ja kiinnostusta rakentaa omaa kotikuntaa paremmaksi. Oma osallisuus tulisi kokea merkittäväksi, jolloin kiinnostus osallistua uudemman kerran lisääntyy ja vähentää halua lähteä Mäntsälästä.

Ratkaisut: Aktiivisille henkilöille tulisi antaa tuki ja jonkinlainen kannuste (porkkana) kunnan sekä päättäjien puolelta. Kylädemokratiaa tulisi kehittää, alueverkostoja hyödyntää ja virkamiesten tulisi jalkautua eripuolille Mäntsälän alueita. Viestintää tulisi tehostaa ja sosiaalista mediaa tulisi hyödyntää laajemmin. Mäntsälän kunnalla voisi olla oma mobiilisovellus tai muu vastaava helposti käytettävä kanava, jossa kuntalaiset voisivat vastata kyselyihin tai antaa palautetta. Virkamiesten tulisi suunnata sinne missä kuntalaiset ovat, kuten esimerkiksi ruoka-kauppoihin, liikuntakeskuksiin ja Mäntsälän messuille. Viestinnässä tulisi tuoda julki tarinoita ja onnistumisia kuntalaisten osallistumisesta.

Mahdollistajat: Päättäjiin tulisi olla hyviä väyliä ja tiedon kulku olla hyvää, jolloin olisi hyvä mahdollisuus löytää aktiivisia ihmisiä. Kunnalla on halu edistää kuntalaisten osallisuutta, sillä on käytössään hyvät viestintäyhteydet ja sosiaalinen media on käytössä. Kouluja ja yhdistyksiä tulisi hyödyntää enemmän.

Esteet: Viestinnän puutteellisuus, liika byrokratia ja usko oman osallisuuden hyödystä koetaan esteinä. Liian dominoivat henkilöt, kokouksien liika virallisuus, käsiteltävät asiat ei koeta merkitykselliseksi ja kiinnostavaksi sekä ajan puute, jonka johdosta pelätään ylimääräistä työtä ja negatiivista palautetta. Viestinnän tulisi olla kuntalaisille suunnattua ja ymmärrettävää, eikä virkamiehille kirjoitettua.

Resurssit: Sosiaalinen media vaatii oman sisällöntuottajan vastaamaan Facebookista, viestinnästä ja sisällön suunnittelusta sekä kuntalaisten viesteihin vastaamisesta.

3.2.1 Järjestetty kuljetus kunnan tilaisuuksiin

Syyt tehdä: Järjestetty kuljetus toimisi keinona aktivoida niitä, jotka eivät helposti osallistu ja sillä saataisiin lisättyä osallisuutta keskustelutilaisuuksiin, edistettyä hyvinvointia sosiaalisten kohtaamisten ja kulttuurin voimaannuttavalla vaikutuksella. Tapahtumapaikoilla on vähän parkkipaikkoja ja ikäihmiset sekä huonojen kulkuyhteyksien päässä asuvat saataisiin osallistumaan sekä nuoret kohtaamaan toisiaan.

Ratkaisut: Kunnan rooli tulisi olla tukemassa kokonaisuutta. Järjestetyn kuljetuksen lisäksi voitaisiin tukea myös muuta asiointia, kuten lippuvarauksien tekeminen. Budjettivapaus, yhteiskuljetukset kertaluontoisesti esimerkiksi kulttuuritapahtumiin, messuihin ja kyläiltoihin.

Mahdollistajat: Kunnan rooli olisi mahdollistajana, uusi taksipalvelulaki mahdollistaisi kuljetuksia. Yhdistyksien rooleja tulisi kehittää esimerkiksi budjettivarauksella yhdistyksen tukeen. Facebook-sivusto voisi tarjota alustan yhteiskuljetuksien sopimiseen.

Esteet: Järjestetty kuljetus voi olla taloudellinen rasite kunnalle. Tulisi pohtia kenellä on vastuu ja kuka järjestäisi kuljetukset ja tilaisuudet sekä kenellä olisi vastuu matkustajien hyvinvoinnista ja viestinnän toimivuudesta. Kuljetuksen järjestämisen haasteiksi voivat muodostua lailliset vaatimukset, jotka velvoittavat palvelun tuottajaa. Velvoitteita ovat esimerkiksi palvelun laatuvaatimukset, tiedonantovelvollisuus ja esteetön kalusto (L 320/2017).

Kuva 3 Pienryhmätyöskentelyä ideointityöpajassa Mäntsälän kunnantalolla

3.2.2 Yhteisöllisiä tiloja

Syyt tehdä: Ihmiset kaipaavat sosiaalista vuorovaikutusta. Tilojen avulla saataisiin kuntalaiset aktivoitua ja tilat mahdollistaisivat toiminnan. Tilat lisäävät yhteisöllisyyttä sekä hyvinvointia, mahdollistaisivat erilaisten ihmisten kohtaamisen ja syrjäytymisvaarassa olevien aktivoinnin ja mukaan saamisen.

Ratkaisut: Nykyistä välineistöä tulisi hyödyntää kontaktien saamiseen. Olemassa olevaa yhdistystoimintaa voitaisiin käyttää hyödyksi. Talkootyöllä voitaisiin kunnostaa ja rakentaa yhteisiä tiloja ja kasvattaa yhteishenkeä kuntalaisten ja kunnan välille. Tämä toisi sosiaalista vuorovaikutusta kuntalaisten välille.

Esteet: Tietotekniikka ja kommunikaatiovalinnat passivoivat, rahan puute, huono julkinen liikenne kylien välillä sekä olemassa olevien tilojen aukioloajat ovat esteinä tilojen mahdollistamiselle.

Resurssit: Kunnalla on olemassa vuokrasopimus tilaan, jonka jatkokäyttö on taattu ja jota on käytetty kerho- ja yhdistyshuoneena.

3.3 Yhteistyö kuntalaisten ja kunnanpäättäjien välillä

Syyt tehdä: Osallistava strategiatyöskentely tukee henkilöstön ja luottamushenkilöiden sitoutumista, mikä edesauttaa strategian toimeenpanoa. Tällä tavalla saadaan asukkaiden asiantuntemus ja mielipiteet mukaan kunnan eri toimialojen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tämä parantaa vuorovaikutusta kunnassa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Myös kolmannen sektorin mukaantulo tehtävien hoidossa voi lisätä kyläläisten onnellisuutta.

Ratkaisut: Mäntsälän kunta voisi ajatella kyläyhdistyksiä ja kuntalaisia asiakkaana, ja päin vastoin. Tällainen symbioosityyppinen lähestyminen voisi osoittautua tuottoisaksi. Lähtötilanne tulisi selvittää, jotta muutosta tai kehitystä pystytään mittaamaan. Eräänlainen kyläbarometri kaikkien kylien osalta voisi olla hyvä mittaamaan nykytilaa ja jos jotain toimenpiteitä tehdään, voisi samalla mittarilla todentaa mahdolliset muutokset. Mäntsälän alueella toimivien yhdistysten roolia, vastuuta ja valtaa voisi käyttää asukasosallistumisen tukena.

Mahdollistajat: Säännölliset tapaamiset eri toimijoiden ja kunnan välillä ovat tärkeitä. Tiivis yhteys lisää vuorovaikutusta ja vahvistaa vaikuttamisen tunnetta. Säännöllinen tapaaminen luo myös hyvän pohjan verkostoitumiselle. Näiden saavuttamiseksi voisi hyödyntää nykyteknologiaa, kuten sosiaalista mediaa.

Lisäksi parhaat käytänteet tavoitteiden saavuttamiselle olisi hyvä jakaa kunnan ja kuntalaisten välillä. Tavoitteena on aktiivisesti yrittää saavuttaa asetetut tavoitteet ja ratkaista niihin liittyvät ongelmat.

Esteet: Haasteina ovat asenteet ja vanhat kaunat kyläyhdistysten välillä. Myös nykyajan ainainen kiire ja toimintojen tehostaminen luo haasteen, mistä aikaa tällaiseen uuteen hankkeeseen ja muutokseen saadaan. Muutos ei tapahdu itsestään ja päätökset, miten asioita kehitetään esimerkiksi somen osalta, vie aikaa.

3.3.1 Virkamiehet asukkaiden pariin

Syyt tehdä: Kuntalaiset saisivat oman äänensä kuulumaan paremmin ja tuotua esille mielipiteitensä sekä virkamiehet saisivat enemmän tietoa eri kylistä. Lisäksi kuntalaisten tavoittaminen, osallisuuden lisääminen ja kuntalaisten luottamuksen palauttaminen kasvaisi. Kuntalaiset kokisivat alueensa hyvinvoinnin kunnalle tärkeäksi. Tämän tapainen kokoontuminen loisi matalamman kynnyksen tuoda ongelmakohtia ja omia mielipiteitensä esille.

Ratkaisut: Kokoontumisia tulisi tuoda kuntalaisten tietoisuuteen esimerkiksi mainostamalla. Lisäksi virkamiehillä tulisi olla ohjelma, jota kokouksessa käsiteltäisiin ja jonka avulla herätettäisiin kuntalaisten huomio. Virkamiesten tulisi olla aktiivisempia kunnan sosiaalisen median kanavissa. Lisäksi jalkautumista tulisi tapahtua myös vaalivuoden ulkopuolella kylien lisäksi eri kaupoissa ja torilla. Alueiden koulujen tiloja tulisi hyödyntää kokoontumispaikkoina.

Mahdollistajat: Kunnan ja virkamiesten halu edistää kuntalaisten osallisuutta lähidemokratiiaan. Yhteistyö eri yritysten ja yhdistyksien kanssa sekä vapaaehtoistyö ja mediavastaava, joka vastaisi tilaisuuden näkyvyydestä. Kunnalla on valmiina tiloja, missä tilaisuuksia pystytään järjestämään

Esteet: Resurssit, kuten mediavastaavan puute, virkamiehillä ei ole tarpeeksi aikaa, yritykset eivät halua tehdä yhteistyötä ja tietyt poliitikot saattavat ärsyttää joissain kylissä.

Kuva 4 Ideointityöpaja Saaren koululla

3.3.2 Kyläyhdistyksen ja kunnanhallituksen säännölliset tapaamiset

Syyt tehdä: Asukkaat voisivat tutustua virkamiehiin ja toisiinsa. Tämän seurauksena kuntalaiset pysyisivät paremmin ajan tasalla kunnan asioista ja ihmiset saisivat mielipiteensä peremminkin esille. Sitä kautta päättäjät saisivat kuntalaisilta ongelmakohtia tietoonsa ja kuntalaiset vastaavasti saisivat tietoa päätösten taustavaikuttajista. Päättäjille välittyisi enemmän ”ruohonjuuri” -tason tietoa ja vastaavasti kuntalaisille tämä olisi osoitus kunnan ja päättäjien kiinnostuksesta muutoksille.

Asioiden säännöllinen eteneminen on omiaan lisäämään kuntalaisten luottamusta kuntaa kohtaan. Tämä mahdollisesti lisäisi myös luottamushenkilöiden sitoutumista.

Ratkaisut: Kylien ja kunnanhallituksen yhteiset tapaamiset olisi hyvä järjestää kunnantalolla, koska sinne on helppo päästä nykyisillä liikenneyhteyksillä. Ajankohta päivämäärän ja kellonajan suhteen olisi hyvä sijoittaa siten, että mahdollisimman monella olisi mahdollisuus päästä osallistumaan. Tilaisuuden sisällön tulisi keskittyä kuntalaisia koskeviin asioihin, eikä niinkään budjettiasioihin, koska ne eivät välttämättä koske kuntalaisia. Myös tällaisen tilaisuuden viestinnän osalta olisi syytä huomioida, että kaikenlaisesta jargonista tulisi pidättäytyä. Kouluilla voisi jatkossa myös järjestää kunnan asioita koskevia avoimia tilaisuuksia. Tällöin alueen kyläyhdistykset voisivat aktivoida oman alueen kuntalaisia osallistumaan ja esittämään kysymyksiä.

Mahdollistajat: Kunnan ja yhdistysten tulisi mainostaa tilaisuutta. Yksi kuntalaisia motivoiva tekijä voisi olla esimerkiksi ilmainen ruoka- tai kahvitarjoilu osallistujille. Myös nykyteknologian mahdollisuuksia tulisi hyödyntää. Näitä voisivat olla esimerkiksi sähköiset kyselyt ja mahdollisuus osallistua virtuaalisesti joihinkin kunnan tapahtumiin. Virtuaalisesti pidettävät kokoukset toki edellyttävät, että kunnalla olisi teknisten valmiuksien osalta soveltuvia kokoon-tumistiloja. Kaiken kaikkiaan kaikki tilaisuudet tulisi olla mahdollisimman avoimia.

Esteet: Säännöllisiä tapaamisia pohdittaessa, tulisi miettiä onko kerran vuodessa pidettävissä kokouksissa liian pitkä väli. Liian pitkä aika kokousten välissä voi johtaa siihen, että ihmiset eivät koe kiinnostusta tulla enää paikalla. Alussa tapahtumia voisi olla enemmänkin, kuten esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa tai useammin. Useammat tapaamiset vuodessa toimisi myös positiivisena viestinä kunnan aktiivisuudesta kuntalaisille, jos taas tapaamisia on harvoin, se viestii, että päättäjillä ei ole tarpeeksi aikaa kuntalaisille. Tämä voi johtaa siihen, että päät-täjät koetaan vaikeasti lähestyttäväksi.

Selkeä haaste on saada iäkkäät ja nuoret osallistumaan mukaan toimintaan. Käytännössä nuorisoparlamentin osallistuminen Kunnantalolla järjestettävään kehitystyöpajaan oli oivallinen esimerkki siitä, mikä potentiaali nuorillakin on kehittää kunnan asioita.

Kuva 5 Lähidemokratiahanke Mäntsälän uutisissa 31.1.2018.

3.4 Investointisuunnittelu ja osallistava budjetointi

Syyt tehdä: Investointisuunnittelu mahdollistaa, monipuolistaa ja lisää toimintaa, kun toimijat saavat itse päättää, mihin varat ohjautuvat. Investointisuunnittelu toimii hyvänä kannustimena kuntalaisten aktivoimiseksi. Investointisuunnittelu tarvitsee sähköisen budjetointityökalun, jonka avulla kuntalaisilla olisi mahdollisuus tehdä ehdotuksia kaupungin budjettiin.

Ratkaisut: Osallistuva budjetointi voisi toimia työpajamaisesti. Tällöin asukkaat ja päättäjät yhdessä päättäisivät varojen käytöstä. Kylille voitaisiin valita omat ”valtuutetut” kyläläisten toimesta. Muita mahdollisia ratkaisuja ovat esimerkiksi alueraha, jota voitaisiin myöntää yhteisöllisten tapahtumien toteuttamiseen alueilla tai kuntalaisten mahdollisuus äänestää oman alueen rahankäytöstä oikeaan tarpeeseen. Lisäksi kunnalla voisi olla käytössä alueraha, jota voitaisiin myöntää yhteisöllisten tapahtumien toteuttamiseen. Kuntalaisilla voisi olla mahdollisuus äänestää oman alueen rahankäytöstä.

Mahdollistajat: Investointisuunnittelun mahdollistaa kunnan jo olemassa olevat verkkosivut, budjetti ja käytännöt.

Esteet: Esteinä osallistuvalla budjetoinnilla saattaa olla rahan puute, jonka takia kunnan on vaikeampi kontrolloida rahojen käyttöä ja ohjata varoja haluttuihin tarkoituksiin. Rahankäyttö saattaa jakaa kuntalaisten mielipiteitä, joka voi aiheuttaa ristiriitoja kuntalaisten välille ja siihen mihin raha kohdistetaan. Lisäksi olisi hyvä pohtia, miten väärinkäytösten kohdalla tulisi toimia.

3.5 Kaikkien kuntalaisten aktivointi

Syyt tehdä: Osa kuntalaisista on passiivisia osallistumaan, minkä vuoksi kaikkien kuntalaisten aktivoiminen on tärkeää. Kaikkien kuntalaisten aktivointi pienentää yhteiskunnan kuluja, elintaso nousee ja sosiaaliset ongelmat vähenevät. Lisäksi turvallisuus ja yhteisön hyvinvointi kasvaa ja estää alkavia mielenterveysongelmia.

Ratkaisut: Syrjäytymiseen tulisi puuttuja ja kiinnittää huomiota jo ennakoivasti neuvoloissa ja kouluissa. Muita keinoja voisivat olla asumisneuvostot, itsetuntemusta lisäävä koulutus ja kunnan järjestämät hyvinvointi- ja kuntoleirit. Yksi hyvä keino on liikunnan lisääminen, mutta liikunnan lisäksi syrjäytyneisyyden ehkäisyyn tarvitaan avainhenkilö, joka aktivoi passiivisen kuntalaisen. Kunnan olisi hyvä mahdollistaa edulliset liikuntapalvelut sekä järjestää kuntalaisille ilmaisia tapahtumia. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ehdotettiin peruskoulun jälkeen järjestettävä lakisääteinen ikäkausikutsunta. Jo olemassa olevaa etsivää nuorisotyötä voitaisiin laajentaa muihinkin ikäryhmiin. Etsivässä nuorisotyössä voitaisiin huomioida lähtökohdat

joustavammin, muistuttaa työn tärkeydestä sekä pohtia kunnan rooli. Tämä olisi hyvä huomioida myös kunnan sisäisten palveluiden tiedonvaihdon kohdalla. Lisäksi käytössä voisi olla ”kummitoiminta” kolmannelta sektorilta. On hyvä kannustaa kuntalaisia osallistumiseen lähidemokratiassa, kuten lähettämällä kutsuja ja järjestämällä esimerkiksi arvontoja osallistuvien kesken.

Mahdollistajat: Mäntsälä kehittää lähidemokratiaa jo olemassa olevilla sosiaalisen median kanavia ja näitä tehokkaammin hyödyntämällä saadaan mahdollisesti tavoitettua osa passivoituneista kuntalaisista. Ennen kaikkea tarvitaan kasvoja ja tarinoita eri medioiden kanaville. Onnistumiset ja ratkaisut ovat hyvä jakaa muidenkin sovellettavaksi. On tärkeää, että kuntalaiset kokevat olevansa arvokkaita ja tärkeitä.

Syrjäytymisen ehkäisemiseen tarvitaan julkisen sektorin hyödyntämistä, perheiden- ja vanhemmuuden tukemista, kuten Mäntsälän kunnassa jo olemassa olevat hyvinvointineuvola ja varhaiskasvatuspalvelut.

Esteet: Esteitä osallisuudelle saattavat olla resurssien tarve ja salassapitosäädökset sekä mahdollisesti kuntalaisten kiinnostuksen puute. Täytyy löytää keinoja, miten tavoitetaan syrjäytymisuhan alla olevat kuntalaiset ja miten heidät saadaan ”kiinni osalliseksi mukaan yhteiskuntaan”.

4 Alueellisen päätöksenteon kehittämisideat Mäntsälän kunnalle

Tämän projektin aikana saatujen ratkaisujen pohjalta lopputulemana ehdottaisimme seuraavia jatkotoimenpiteitä. Osallistumisen parantaminen voisi perustua jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen uudelleen järjestelemisen kautta. Esimerkkinä tästä voisi olla Saaren koulun hyödyntäminen kuntalaisten tapaamisiin. Tärkeää olisi perustaa myös seurantajärjestelmä, jolla pystyttäisiin seuraamaan lähidemokratian etenemistä. Mitä aikaisemmassa vaiheessa tällainen työkalu on hyödynnettävissä, sen paremmin myös valittujen ratkaisujen vaikutuksia pystytään seuraamaan.

Säännöllinen vuorovaikutus ja toiminta kuntalaisten kanssa on huomioitava. Esimerkiksi säännölliset työpajat ja niiden jatkumo sekä lähidemokratia ajattelumallin läpivieminen koko kunnan hallintoon. Lisäksi kunnan henkilöstön mahdollinen kouluttaminen (train the trainers - koulutus) auttaisi työpajapajatyöskentelyssä ja nostaisi kunnan valmiuksia osallisuuden lisäämiselle.

Viestinnän tehostaminen on hyvin keskeisessä asemassa. Sen tulisi olla ajankohtaista ja sisältöltään mielenkiintoista. Viestinnässä tulisi kiinnittää huomiota, että julkaisuiden kieliasu on

suunnattu kuntalaisille. Kieliasun tulee myös mukautua viestinnässä käytetyn kanavan mukaisesti. Kehityskohteiksi myös tässä projektissa osoittautui sosiaalisen median käyttö, jota ei kyetty käyttämään Laurean ja Mäntsälän toimesta aktiivisesti. Sosiaalisen median vahvempi hyödyntäminen on yksi keino vuorovaikutuksen lisäämiseen kuntalaisten ja kunnan välillä. Kunnan olisi hyvä keskittää asukasosallistumisen koordinointi yhdelle henkilölle jatkoa ajatellen.

Lähteet

Sähköiset lähteet

Kurikka, P. 20.3.2018. Kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen. Powerpoint. Kuntaliitto. Asukasilta ja työpaja Mäntsälässä. Viitattu. 3.5.2018.

Finlex. 24.5.2017. Laki liikenteen palveluista. 3 luku. Tiedonantovelvollisuus. 1 §. Tarjouksenvalinta 6 §. VII osa voimaantulo. Luku 1. Voimaantulo ja siirtymäsäädökset. Muut siirtymäsäädökset. 3 §. Viitattu. 1.6.2018.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170320#Pidp450480208>

Kuviot

Kuvio 1 Projektin vaiheet.....	7
Kuvio 2 Projektin aikana nousseet keskeisimmät teemat.....	11

Kuvat

Kuva 1 Ideointityöpaja Mäntsälän kunnantalolla, työpajan vetäjänä kuvassa Laurean opiskelija.	9
Kuva 2 Tiedote avoimesta Facebook-ryhmästä ja kyselystä lähidemokratian parantamiseksi	13
Kuva 4 Pienryhmätyöskentelyä ideointityöpajassa Mäntsälän kunnantalolla.....	15
Kuva 5 Ideointityöpaja Saaren koululla	18
Kuva 6 Lähidemokratiahanke Mäntsälän uutisissa 31.1.2018.....	19

Liitteet

Liite 1: Haastatteluiden kysymykset.....	27
Liite 2: Haastatteluiden analyysityökalu.....	28
Liite 3: Ideointityöpajan yksilökysymykset	29
Liite 4: Ideointityöpajan pienryhmätyöskentelyn kysymykset	30
Liite 5: Ideointityöpajojen SWOT- ja karttatehtävä.....	31
Liite 6: Ensimmäisen kehitystyöpajan pienryhmätyöskentelyn materiaalia.....	32
Liite 7: Toisen kehitystyöpajan pienryhmätyöskentelyn materiaalia.....	33

Liite 1: Haastatteluiden kysymykset

Haastattelukysymykset

Mäntsälä

1. Miten kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia (aluedemokratiaa) voidaan kehittää?
2. Millaisia esteitä näet, että asukasosallistumiselle on tällä hetkellä?
3. Onko mikään näistä ylitsepääsemätön? Miten tavoittaa vaikeasti tavoitettavia ryhmiä kuten syrjäytyneitä?
4. Mitkä asiat voisivat mahdollistaa osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantamisen?
5. Tunnetko esimerkkejä muista toimintamalleista asukasosallistumisessa?
6. Millainen on ideaali malli asukasosallistumisessa? Mitä se voisi parhaimmillaan olla? Mitä eri tahojen kuuluisi tehdä, jotta tämä toteutuisi?

Turvallisuusaiheiset kysymykset

Turvallisuusalan opiskelija Reino Tennbergin opinnäytetyötä varten

1. Kuinka asukasosallistumisen parannukset vaikuttavat kunnalliseen turvallisuuteen? Kuinka yhteisöllisyys parantaa turvallisuuden tunnetta?
2. Mikä hyöty asukasosallistumisella tulisi olemaan turvallisuuden näkökulmassa?
3. Tuottaako asukasosallistumismuutos tiedostettuja riskejä?
4. Herättääkö tämä keskustelu uusia ajatuksia riskitekijöistä?

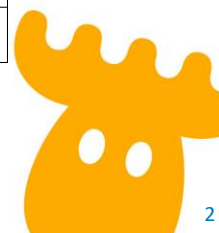
Liite 2: Haastatteluiden analyysityökalu

Mäntsälä

Analyysityökalu

Haastatteluissa selvitetty seuraavat asiat analyysityökalun avulla

1. SYYT TEHDÄ		
2. YHTEISKUNTA		
3. RATKAISUT		
4. MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET
5. RESURSSIT		
6. BENCHMARK		

Liite 3: Ideointityöpajan yksilökysymykset

Mäntsälä

Yksilökysymykset ideointityöpajassa

1. Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa Mäntsälässä enemmän?
  - Koetko pääseväsi vaikuttamaan?
2. Miten sinun kuntalaisen osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia voidaan parantaa?
  - Alueittain (kartalle)
3. Millaisia esteitä näet asukasosallistumiselle tällä hetkellä?

Liite 4: Ideointityöpajan pienryhmätyöskentelyn kysymykset

Mäntsälä

Pienryhmätyöskentelyn kysymykset

1. Mitkä asiat voisivat mahdollistaa osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantamisen?
  - Alueittain (kartalle)
2. Mitä ovat ihanteelliset keinot asukasosallistumisessa?
3. Mitä eri tahojen kuuluisi tehdä jotta tämä toteutuisi?
  - Kunta
  - Yhdistykset
  - Asukkaat
  - Yritykset
4. Miten lisääntynyt yhteisöllisyys vaikuttaa asukkaiden turvallisuuden tunteeseen?

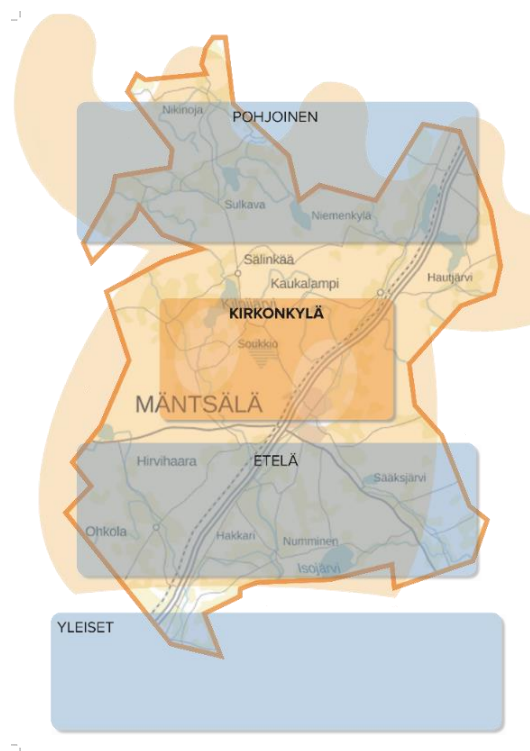
Liite 5: Ideointityöpajojen SWOT- ja karttatehtävä

Mäntsälä

**Mitkä ovat Mäntsälän kunnan vahvuudet, heikkoudet ja mahdollisuudet?
Entä mahdolliset uhat uudistuksen toteutukselle?**

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
MAHDOLLISUUDET	UHAT

LAUREA
Koulutuskeskus
Päättökoulu

Liite 6: Ensimmäisen kehitystyöpajan pienryhmätyöskentelyn materiaalia

- Tietoa jaettava monella eri tavalla, jotta tavoitettaisiin kaikki
- Kunnan kiinnostuminen ihmisten tekemisestä
- Enemmän tietoa ja osallistaa kyläläisiä päätöksentekoon
- Interaktiivisia infoillat (kunnanvaltuusto, -hallitus jne.) joissa video yhteys ja mahdollisuus kysellä netin välityksellä
- Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen
- Kunnan sivuille linkki kuntalaisten aloitteita varten, monipuolisempi palautekanava
- Budjetoimia pidemmälle aikavälille
- Jokainen kuntalainen tarvitsee tiedon tilaisuuksista
- Kerhotoiminnat
- Kyläkoulun käyttö kylälaisten tarpeisiin iltaisin vapaammin
- Lisätä eri alojen yhdistysten yhteistoimintaa
- Asiointimahdollisuuksien parantaminen esim. perustamalla palveluille sivutoimipiste
- Säännölliset kyläkokoukset auttaa löytämään aatteilleen kannattajia
- Kunnantalon tulisi olla kutsuvampi, ei ajanvarausta
- Kunnan sivuilla julkaistaan toteutuvat ideat
- Maakuntakaava ratkaisut tulevaisuudessa, kaavoitusresursseja kasvatettava
- Hyvään viestintään rakentuu kaikki, tiedottaminen yhdessä kanavassa, tiedonkeräämistä mahdollisimman laajasti, tieto ei aina kulje
- Tärkeimpien tiedotteiden saaminen sähköpostiin (tilaamalla)
- Ei tiedoteta mitä kuntalaki vaatii
- ”Kunta wilma- tyyppinen ratkaisu” Kunta tiedottaa tärkeimmät asiat
- Viihtyvyysspalveluiden kehittäminen & lisääminen (vapaa-ajan)
- Adressikäynnistysmahdollisuudet (Skaala: koko Mäntsälä tai aluekohtainen) ja tiedotus adresseista (kunnan nettisivut, paikallislehti & julkiset ilmoitustaulut)
- Kaupalta ja asemalle pyörätie / pyörätieyhteys kunnan keskustaan Saarelta
- Kunnan tiedotustoiminnan ja kunnan oma mainonta. Keskustelutilaisuudet hyvissä ajoin, jotta vaikuttaminen on vielä mahdollista. Lisää kanavia viestintään, galluppeja, kyselyitä, SMS-kyselyitä ja palaute tilaisuuksia
- Tiedottaminen, viestintä, vuoropuhelu heikkoa
- Ei löydy kanavaa osallistaa / kutsua eri ihmisryhmiä
- Kuntalaisten kuuleminen, ideat eivät tule esiin
- Enemmän tietoa ja osallistaa kyläläisiä päätöksentekoon
- Ei tiedetä miten voisi vaikuttaa
- Kampus alueen kehittäminen Keuda, Saaren koulu. → palvelut poistuvat → kyläkehitys jämähtänyt
- Tuntuu että rajoitetaan kyläkehitystä → ihmisten kylään tuleminen loppuu
- Mäntsälän erottuminen kaupunkien välissä, jotta voi kilpailla asukkaiden houkuttelemisessa, tulevaisuusvision kehittäminen.
- Nuorten syrjäytyminen
- Pienyritysten tukeminen
- Viestintästrategian parantaminen ja kohdentaminen palvelemaan keskivertokansalaista, kommunikaatiostrategia
- Tutustua kunnan päätöksentekoon ja tekijöihin
- Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen
- Ihmisten aktivointi ja saavutettavuus
- Kaavoitus ja rakentaminen
- Mäntsälän kunnan pitäisi ajatella, että asukas on asiakas
- Asukkaiden passiivinen osallistuminen, miten saadaan aktivoitua

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Liite 7: Toisen kehitystyöpajan pienryhmätyöskentelyn materiaalia

AIHE	Kuntalaisten, yhteisöjen ja yhdistysten aktivointi		AIHE	Osallistuminen tehtävä helpoksi ja houkuttelevaksi	
SYYT TEHDÄ			SYYT TEHDÄ		
RATKAISUT			RATKAISUT		
MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET	MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET
www.laurea.fi			www.laurea.fi		
AIHE	Kyläyhdistykset voisivat tehdä enemmän yhteistyötä kunnan päättäjien kanssa		AIHE	Teknologian ja kanavien hyödyntäminen (esim. palautekanava, sosiaalinen media)	
SYYT TEHDÄ			SYYT TEHDÄ		
RATKAISUT			RATKAISUT		
MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET	MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET
www.laurea.fi			www.laurea.fi		
AIHE	Investointisuunnittelu ja osallistava budjetointi		AIHE	Viestinnän tehostaminen, tiedottamista aktiivisemmin kuntalaisille	
SYYT TEHDÄ			SYYT TEHDÄ		
RATKAISUT			RATKAISUT		
MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET	MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET
www.laurea.fi			www.laurea.fi		
AIHE	Yhteisöllisiä harrastus-, oleskelu- ja työtiloja		AIHE	Miten passiiviset ja syrjäytymisvaarassa olevat kuntalaiset (neljäs sektori) saadaan aktivoitua?	
SYYT TEHDÄ			SYYT TEHDÄ		
RATKAISUT			RATKAISUT		
MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET	MAHDOLLISTAJAT / ESTEET	MAHDOLLISTAJAT	ESTEET
www.laurea.fi			www.laurea.fi		